

BKP*

INFOFICHE 3.3

BISSEGEM

1

Analyse: detecteren van de beeldkwaliteit

Kenmerken van de zone

Beknopte omschrijving van de belangrijkste kenmerken van de zone: ligging, functionele kenmerken, beleving, stedenbouwkundige context, aard van het openbare domein, aantal beschermde monumenten ...

Bissegem bevindt zich ten oosten van de binnenstad en is qua oppervlakte de kleinste maar ook meest verstedelijkte deelgemeente van Kortrijk. Het grondgebied wordt gekruist door de spoorlijn Kortrijk-Menen, de grote ring R8 en de autoweg A19. Bissegem ligt aan de Leie en is een waterrijk gebied met verschillende beken: de Schoonwaterbeek, Neerbeek en Hellebeek. Bissegem is een sterk verstedelijkt straatdorp. De kern bestaat uit de Bissegemplaats met de neogotische Sint-Omaarskerk en zijn belangrijkste uitvalswegen: de Meense- en Gullegemsesteenweg en de Heulsestraat.

Het straatbeeld wordt nog grotendeels bepaald door de 19^e-eeuwse bakstenen lijstgevels van twee of drie bouwlagen met hellende daken. De meeste gebouwen zijn opgetrokken uit

rode baksteen (een aantal is witgeschilderd) met soms accenten in natuur- of sierbaksteen. In de Heulsestraat staan ook heel wat eenlaagse arbeiderswoningen met hellend dak, waaronder enkele als monument (nrs. 37-39) beschermd zijn. In het centrum zijn ook meerdere vlasschuren terug te vinden die verwijzen naar het rijke Vlasverleden van Bissegem.

Voor de kern van Bissegem is een masterplan 'centrum Bissegem' opgemaakt, dat samen met de herwaardering van de Neerbeekvallei en het stadsgroen Ghellinck, de vergroening en doorwaadbaarheid van Bissegem moet bewerkstelligen en de kwaliteit van het centrum moet versterken. In het masterplan wordt gewerkt op het gebied tussen de Gullegemse- en Meensesteweg met het Vlaswaagplein, de kerkomgeving en de Rietputparking.

Historische context van de zone

Beknopte beschrijving van het ontstaan en de evolutie van het stadsdeel: periode van totstandkoming, evolutie, belangrijkste historische aandachtspunten ...

De vroegste naamvermelding van Bissegem dateert van 964. In 1469 telt het dorp al een honderdtal inwoners. Kort na 1500 bloeit de landbouw op met koolzaad- en boekweitteelt. De vlasteelt intensifieert. In 1794 telt Bissegem een honderdtal woningen. Vanaf 1805 neemt de rootactiviteit sterk toe. Rond 1860 begint de mechanisering en industrialisering van de vlasbewerking, wat tot grootschalige vlasfabrieken en een groeiende werkgelegenheid leidt. Stilaan krijgt de dorpskom van Bissegem vorm. Sinds 1853 loopt de spoorlijn Kortrijk-Wervik via Bissegem, dat meteen een goederenstation krijgt. Een station voor personenverkeer komt er pas in 1912. Ook na Wereldoorlog I blijft de textielnijverheid de belangrijkste werkgever. In 1943 wordt het roten in de Leie verboden. Overal in het dorp verschijnen grote betonnen

rootputten. De bloeiende industrie verandert het uitzicht van het voormalige landbouwdorp stilaan in een verstedelijkte gemeente met aaneengesloten bebouwing. Vandaag wordt de dorpskern bepaald door de neogotische Sint-Audomaruskerk (in 1899 ingewijd) en het kruispunt van de hoofdstraten. De Bissegemsestraat, Driekerkenstraat, Gullegemsesteenweg, Heulsestraat, Hoogweg en Meensesteenweg tellen een aanzienlijk aantal waardevolle panden: dorpswoningen en arbeiderswoningen, maar ook vlasschuren, magazijnen en herbergen. De Meensesteenweg alleen telt er al 42.

MEENSESTEENWEG

Conclusie: beeldkwaliteit van de zone

Opsomming van de essentiële beeldkenmerken, deelzones voor bijzondere aandacht, eventueel deelzones met specifieke randvoorwaarden of uitzonderingsmaatregelen ...

De beeldkwaliteit schuilt vooral in het samenhangende ruimtelijke beeld dat wordt gevormd door de overwegend 19e-eeuwse lijstgevels in rood of wit geschilderde baksteen van twee bouwlagen met een hellend dak in rode pannen. Nieuwe invullingen zullen zich moeten integreren door aan te sluiten bij de traveegwijze opbouw van de gevel en moeten worden afgewerkt met een hellend dak evenwijdig aan de straat. De voorgevel kan worden opgebouwd uit (geschilderde) baksteen.

Typologische elementen:

- verticale geleding.
- 1 à 2 bouwlagen met hellend dak met rode pannen.
- vooral rode bakstenen of wit geschilderde lijstgevels.
- sterk gemodelleerde kroonlijst en boordsteen.
- kleinschalige percelen.

2

Identiteit: referentiebeelden

Op basis van deze analyse wordt een referentiebeeld opgemaakt die de beeldkwaliteit weergeven. Verder volgt een omschrijving van hoe het referentiebeeld voor elk project bepaald moet worden aan de hand van de kenmerken van het straatbeeld, de aanwezigheid van beschermde monumenten en waardevol erfgoed in de omgeving, gaafheid en aantasting, pluspunten en kwaliteiten ...

MEENSESTEENWEG (REF.)

3 Richtlijnen: ontwerpcriteria

- BESCHERMD
MONUMENT
- HOGE
LOCUSWAARDE
- MIDDELHOGE
LOCUSWAARDE
- LAGE
LOCUSWAARDE

MEENSESTEENWEG (ref.)
erfgoedwaarde

Zorgvuldig omgaan met het gebouwde erfgoed

In de gebouwde omgeving ontwerpen we niet van een onbeschreven blad maar hebben we te maken met een bepaalde context van culturele, historische en esthetische waarden. Het referentiebeeld vormt voor het desbetreffende project een belangrijk deel van deze context. Om al deze waarden te vatten wordt aan de aanvrager of architect gevraagd om bij de omgevingsvergunning een **‘contextnota’** toe te voegen, waarin de waarden worden beschreven en geïllustreerd en wordt gemotiveerd op welke manier het nieuwe ontwerp aansluit bij de genoemde waarden en die mogelijk nog versterkt. Hiermee wordt aan een samenhangende beeldkwaliteit op schaal van de straat en/of wijk en aan een duidelijke identiteit gewerkt.

Items die beschermd zijn of opgenomen werden op de vastgestelde inventaris, en historisch waardevolle panden die in deze inventaris ontbreken maar omwille van hun historische, architectonische, artistieke of stedenbouwkundige waarde een duidelijke meerwaarde zijn voor het straatbeeld, moeten zo veel mogelijk behouden blijven. Weliswaar rekening houdend met de mogelijkheden voor een kwalitatief hergebruik en de eventuele noodzaak aan hedendaagse aanpassingen en/of toevoegingen. Wanneer een pand weinig historische, architecturale, artistieke of stedenbouwkundige waarde heeft en dus niet aan de beeldkwaliteit van het straatbeeld bijdraagt, kan nieuwbouw overwogen worden.

Nieuwe projecten kunnen uitgewerkt worden volgens de ontwerpcriteria zoals beschreven op de volgende pagina’s.

CONTEXTNOTA

*Bij de omgevingsvergunningsaanvraag moet worden aangetoond wat de erfgoedkundige en esthetische waarden zijn van de directe omgeving en op welke manier het nieuwe ontwerp zich integreert in het referentiebeeld. Dat gebeurt in de beschrijvende **‘contextnota’**. In de brochure van het Beleidskader van het BKP (te downloaden op www.kortijk.be/beeldkwaliteitsplan) wordt toegelicht op welke manier de architect de contextnota dient op te bouwen.*

Ontwerpcriteria voor nieuwbouw

1. Algemeen: coherentie met het referentiebeeld

Nieuwbouwprojecten en gevelrenovaties hebben aandacht voor de bestaande omringende bebouwing, integreren zich in de (historische) context en versterken de gewenste beeldkwaliteit van de zone. Er wordt zorg gedragen voor de continuïteit van het straatbeeld. De uiterlijke kenmerken van het gebouw zullen in harmonie zijn met het referentiebeeld van de straat. De ontwerper analyseert het straatbeeld en maakt het referentiebeeld voor zijn project op naar analogie van de referentiebeelden die onder punt 2 beschreven staan en geeft een beschrijving van de kenmerken en karakteristieken van de straat in de contextnota.

2. Bouwvolume

- **Kroonlijsthoogte:**
1 à 2 lagen in harmonie met het referentiebeeld.
- **Dakvorm:**
Hellend.
- **Perceelsbreedte:**
5 à 11 meter. Bij verbouwingswerken, nieuwbouw, samenvoegen van panden, zal de bestaande percelering behouden blijven en duidelijk voelbaar zijn in het ontwerp.
- **Bouwdiepte:**
Hiervoor refereren we aan de bouwdiepte van de bestaande en de aanpalende bebouwing, rekening houdend met de perceelsdiepte en kwaliteit van de bebouwde en niet-bebouwde ruimte.

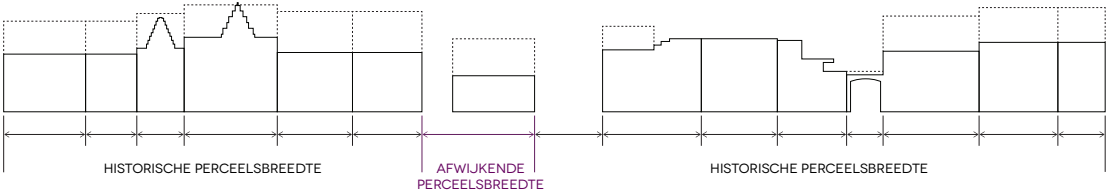
3. Gevelopbouw

- **Gevelopbouw:**
Bij het te renoveren of nieuw te bouwen pand zullen de verhoudingen van de gevelopeningen en raamverdelingen in overeenstemming zijn met de verticale geleding van het referentiebeeld. Er is sprake van afleesbare traveeën en er is een geprononceerde kroonlijst.
- **Gelijkvloerse invulling:**
De gelijkvloerse invulling moet een meerwaarde zijn voor het straatbeeld. Een raamopening op het gelijkvloers naast de voordeur zorgt voor de verbinding met het straatleven.

4. Architecturale uitwerking

- **Dakuitbouw/erker/dakterras**
Mogelijk indien passend in het referentiebeeld, indien geïntegreerd binnen de architecturale opbouw van het gebouw en op voorwaarde dat de kroonlijsten niet doorbroken worden en dakuitbouwen ondergeschikt blijven aan het dakvlak. Uitsprongen/ erkers aan de voorzijde die het volume significant vergroten, zijn niet toegestaan.

MEENSESTEENWEG (ref.)

5. Materialisatie en kleurgebruik

- Voorkeur voor bakstenen metselwerk (rode of bruine tint). Het hellende dak heeft bij voorkeur rode pannen.
- Bij het eventuele schilderen van de gevel moeten waardevolle architecturale elementen behouden blijven. Baksteenmetselwerk blijft de voorkeur. Het bezetten van de gevel met sierpleister, hout of een ander gevelmateriaal past niet in de omgeving.
- Buitenschrijnwerk dient zich qua materiaal en detaillering te integreren in het referentiebeeld.
- Bij voorkeur houten schrijnwerk.

6. Duurzaamheid en technieken

- Zonnepanelen, zonnecollectoren, technische installaties (zoals aircotoestellen) en technische verdiepingen kunnen enkel als ze op een architecturaal verantwoorde manier geïntegreerd zijn in het ontwerp en het referentiebeeld.
- Voor historisch waardevolle panden dient er extra aandacht te gaan naar de integratie van duurzaamheidselementen en -technieken met behoud van het historische karakter van het gebouw en zonder aantasting van belangrijke historische elementen.

7. Overige

- Een garage in panden ruimer dan 7 m (volgens ASV) mag geen afbreuk doen aan de ritmiek van de voorgevel.

Colofon

Dit document is een publicatie van:
Erfgoedplatform Kortrijk – ABEKO en Stad Kortrijk

De principes van het beeldkwaliteitsplan
weergegeven in de brochure zijn goedgekeurd door:
het college van burgemeester en schepenen op 22 februari 2021

Verbeelding & cartografie: Ruben D'Haene, Intercommunale Leiedal

Vormgeving: Lisa Van Speybroeck, Intercommunale Leiedal

Eindredactie: Jakob Vermandere, Intercommunale Leiedal

Historische beelden: © Stad Kortrijk

Luchtfotografie: © Henderyckx